

ΛΕΟΝΑΡΔΟΣ ΦΙΛΑΡΑΣ Ο ΑΘΗΝΑΙΟΣ

(Βλέπε παρένθετον εικόνα ἐν ἀρχῇ τοῦ τεύχους)

Ὁ χρόνος τῆς ἐν Ἀθήναις γεννήσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστός, περιορίζεται ὁμως μετὰ θετικότητος εἰς τὴν τελευταίαν δεκαετίαν τοῦ 15' αἰῶνος. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ἰωάννης ἐφρόντισε διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ Λεονάρδου, ὅστις μετὰ τὴν διδασκαλίαν ἐν τῇ πατρίδι τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, ἐγένετο τρόφιμος τοῦ ἐν Ρώμῃ παπικοῦ Ἑλληνικοῦ Κολλεγίου, ἐκ τοῦ ὁποίου ἀπεχώρησε τῷ 1617, μετὰ τὴν λήψιν πτυχίου καὶ τὴν ἀνάληψιν διαφόρων θέσεων ἐν αὐτῷ.

Ἐν Ρώμῃ διατρίβων ἐγνωρίσθη μετὰ τοῦ ἀπογόνου τοῦ αὐτοκράτορος Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου τοῦ πρεσβυτέρου, Charles de Gonzague, Δουκὸς τοῦ Nevers, καὶ ἀρχηγοῦ τῆς ἀποτυχούσης ἐξεγέρσεως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων (1612—1619), παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβεν ὁ Φιλαρᾶς ἐπίσημον ἐντολήν, νὰ τὸν ἀντιπροσωπεύσῃ εἰς τὴν παπικὴν αὐλὴν, ἵνα αὕτη διὰ τοῦ κύρους τῆς συναινέσεως εἰς τὴν μελετωμένην σταυροφορίαν πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Πάπαι ὑπῆρξαν οἱ Γρηγόριος ΙΕ' καὶ Οὐρβανὸς Η'.

Μετὰ διαφόρους συζητήσεις, ἡ μελετωμένη σταυροφορία ἐτέθη καὶ ὑπὸ τὴν παπικὴν αἰγίδα, ὑπὸ τὸν ἐπιβληθέντα ὄρον· οἱ Ἕλληνες ἅμα τῇ ἀπελευθέρωσιν νὰ ἀναγνωρίσουν τὸν Πάπα ὡς ἀνώτατον θρησκευτικὸν ἀρχηγόν.

Ὁ Φιλαρᾶς ἐπίσης ἐχρίσθη ἱππότης τοῦ ὑπὸ τοῦ Δουκὸς Ἰδρυθέντος Τάγματος τῆς Χριστιανικῆς Στρατιᾶς. Λόγῳ δὲ τῶν σχέσεών του μετὰ τὸν ὡς ἄνω Δούκα

ἐγνωρίσθη εἰς Παρισίους μετὰ τὴν γαλλικὴν ἀριστοκρατίαν καθὼς καὶ μετὰ τὸν διάσημον Καρδινάλιον Richelieu, ὅστις ἐκτιμῶν τὰς διπλωματικὰς του ἱκανότητας, συνέστησεν αὐτὸν εἰς τὸν Odoardo Farnese Δούκα τῆς Πάρμας, ὅστις τὸν ὠνόμασε Πρεσβευτὴν του παρὰ τῇ γαλλικῇ αὐλῇ τοῦ Λουδοβίκου ΙΓ'.

Περὶ τὸ ἔτος 1640, λόγῳ διαφωνιῶν τινῶν μεταξὺ τῶν δύο χωρῶν, ὁ Φιλαρᾶς μετεκλήθη εἰς Πάρμαν, λαβὼν δὲ παρὰ τοῦ Δουκὸς τὰς σχετικὰς ὁδηγίας, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἐν Παρισίοις θέσιν του εἰς ἣν παρέμεινε μέχρι τοῦ ἔτους 1655.

Κατὰ τὰ ἔτη 1652—1654 μετέβη εἰς Λονδῖνον ἔνθα ἐγνωρίσθη μετὰ τὸν μέγαν Ἀγγλον ποιητὴν τοῦ «Ἀπωλεσθέντος Παραδείσου» τὸν Jo. Milton, μετὰ τοῦ ὁποίου ἔσχε καὶ ἀλληλογραφίαν. Πλὴν τοῦ ἀνωτέρω, ὁ Φιλαρᾶς ἔσχε ἀλληλογραφίαν καὶ μετ' ἄλλων ἐπιφανῶν Ἑλλήνων καὶ ξένων.

Κατὰ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1656 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Πάρμαν, διορισθεὶς ἀμέσως εἰς ἀνωτάτην κρατικὴν θέσιν (Secretario di Stato).

Περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1657 ἀπεστάλη ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Δουκὸς τῆς Πάρμας εἰς Βενετίαν, παρέμεινε δὲ ἐκεῖ μέχρι τοῦ ἔτους 1651.

Ἀπέθανεν ἐκ λιθιάσεως εἰς Παρισίους τὸ ἔτος 1673, μὴ προφθάσας νὰ παραλάβῃ τὴν προσφερθεῖσαν εἰς αὐτὸν θέσιν τοῦ βιβλιοθηκαρίου τῆς ἐν Βενετίᾳ Μαρκεζιανῆς Βιβλιοθήκης.

Τὰ ἐκτυπωθέντα ἔργα τοῦ Φιλαρᾶ εἶναι τὰ ἐξῆς :

1.—Μετέφρασε τὴν *Dottrina Christiana* τοῦ Καρδινάλεως R. Bellarmino «Διδασκαλία Χριστιανικὴ τῆς ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ρωμαϊκῆς καὶ καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἑρμηνευμένη εἰς τὴν κοινὴν γλῶσσαν τῶν Ρωμαίων, καὶ εἰς μερικοὺς τόπους ἐξηγημένη, πρὸς τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας». Ρώμη 1616, εἰς 8ον.

2.—Τὸ αὐτὸ ἑλληνιστί καὶ λατινιστί, Paris 1663, εἰς 8ον.

3.—Τὸ αὐτὸ μόνον ἑλληνιστί, Ρώμη 1637, εἰς 8ον.

4.—«Ὁδὴ εἰς τὴν ἀναμάρτητον σύλληψιν τῆς Θεοτόκου μετὰ τινων ἄλλων ἐπιγραμμάτων...». Παρίσιοι 1644, εἰς 4ον, ἑλληνολατινιστί, ἢ Ὁδὴ εἰς πινδαρικὸν μέτρον, ταύτης προτάσσεται προσφωνητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ ἱερομονάχου Κυρίλλου τοῦ Χίου πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον τοῦ Ρουέν Φραγκίσκον Ἀρλαῖον (*Hr. de Harrey*), μετὰ τὴν Ὁδὴν ἔπονται διάφορα ἐπιγράμματα τοῦ Φιλαρᾶ καθὼς καὶ ἄλλων Ἡ ὡς ἄνω Ὁδὴ καὶ ἡ προσφωνητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Κυρίλλου μετετυπώθησαν μετὰ λατινικὴν καὶ γαλλικὴν μετάφρασιν, προστεθέντων καὶ εὐχαριστηρίων τινῶν στίχων τοῦ Φιλαρᾶ πρὸς τὸν Ἀρλαῖον, διὰ τὸν πρὸς αὐτὸν λόγῳ τῆς Ὁδῆς, ἀποσταλέντα ἔπαινον τῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ρουέν, εἰς τὰς σελ. 273-295 τοῦ βιβλίου: *Recueil des pièces luës dans les séances publiques de l'Académie établie à Rouen, sous le titre de l'immaculée conception, par les années 1771-81. Rouen 1784*, εἰς 8ον.

Προσέτι καὶ τὰ ἐξῆς μονόφυλλα :

5.—Ἡ εἰκὼν του, μετὰ τὴν ἐξῆς κάτωθεν αὐτῆς ἐπιγραφὴν: «Λεονάρδος Φιλαρᾶς, υἱὸς Ἰωάννου Ἀθηναίου».

6.—Ἐγκώμιον εἰς ἑαυτὸν, ἦτοι συνο-

πτικὴ αὐτοβιογραφία του, λατινιστί καὶ ἑλληνιστί, καθὼς καὶ διάφορα ἐμβλήματα (κράνος μετὰ λοφίου, γλαῦξ, ἔλαιαι, ἀλέκτωρ, σημαία, πυροβόλον κ. ἄ. καὶ ἐν λευκῷ πεδίῳ τὸ ὄνοματεπώνυμόν του ἐν συμπλέγματι).

7.—Τὰ ὡς ἄνω (ἐν εἶδη οἰκοσήμου ἐμβλήματα), ἐν τετράστιχον λατινιστί, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς ἐννοίας του ἐξάγεται, ἐπρόκειτο νὰ τεθῆ κάτωθεν τῆς χαραχθείσης εἰκόνος του, ἐπίσης ἕτερον τετράστιχον «πρὸς τὴν τιμίαν μου μητέρα» εἰς τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς ἔγραψεν εἰς ἀποσταλὲν πρὸς αὐτὴν ἀντίτυπον τῆς εἰκόνος του.

Τὰ ὑπ' ἀριθ. 5, 6, 7 μονόφυλλα ἐτυπώθησαν εἰς Παρισίους, ταῦτα ἀπέστειλεν ἐκ Ρώμης τὸ ἔτος 1652 ὁ Γεωρ. Βουστρώνιος πρὸς τὸν Ἰω. Κωττούνιον, ὅστις μετετύπωσε τὰ ὑπ' ἀριθ. 6 καὶ 7 εἰς τὰ Ἑλληνικὰ ἐπιγράμματά του (*Patanii 1653*).

Ἐτέρα ἐκτύπωσις τῆς ἀνωτέρω ὑπ' ἀριθ. 5 εἰκόνος τοῦ Φιλαρᾶ μετὰ γαλλικὴν μόνον ἐπιγραφὴν, δημοσιεύομεν εἰς φυσικὸν μέγεθος εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀνά χειρᾶς τεύχους ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ τοῦ Συλλέκτου», ὅπου προσεθέσαμεν καὶ τὸ «πρὸς τὴν τιμίαν μητέρα» του τετράστιχον.

Ἀνέκδοτα παρέμειναν :

Λόγοι διάφοροι ἑλληνιστί, λατινιστί καὶ γαλλιστί, ἴσως δὲ καὶ τινὰ ἄλλα ἔργα αὐτοῦ.

Δέον νὰ σημειωθῆ, ὅτι ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ἰταλῶν τὸ ὄνομα τοῦ Φιλαρᾶ ἐγράφετο διαφοροτρόπως *Philarias, Vilaras, Vilaré, Villars, Villeré*, ἀλλὰ καὶ ὁ ἴδιος εἰς τὴν «Διδασκαλίαν Χριστιανικὴν.» (Παρίσιοι 1633) ἔγραψε εἰς τὸν τίτλον «Ἐξηγημένη ἄλλοτε εἰς τὴν κοινὴν ρωμαϊκὴν γλῶσσαν καὶ τώρα γυρισμένη εἰς τὴν Λατινικὴν φράσιν ἀπὸ τὸν Λ. Β. τὸν Ἀθηναῖον».